

Dr. Ostojić: književni realizam kod djece vrtičke dobi

PITANJE

Dragi doktore!

Ja sam zabrinuta majka petogodišnjeg Nene, našeg radoznalog vražička. Naš Neno je došao u godine kad promatra svijet oko sebe i ima bezbroj pitanja o svemu – mama, zašto ovo? Tata, zašto ono? Mama, a kako ono? Sve ga zanima i, koliko god se tata i ja trudili, na mnoga pitanja nemamo odgovor, a neka pitanja (najčešće o politici) nisu za njegov uzrast pa mu ni ne želimo dati odgovor.

Problem se pojavio kad nas je jednog dana nazvala teta iz vrtića i uspaničeno rekla kako naš Neno, zlato mamino, sjedi u kutu i čita Balzacov roman. Hitno smo došli u vrtić i sjeli s Nenom na vruću čokoladu. Pitali smo ga tko mu je dao da to čita, a on je priznao da je počeo čitati Balzaca na sugestiju Lukacsa, mađarskog marksističkog kritičara. Kaže da je kod Lukacsa pročitao da književnost može otkriti istinu o realnosti i da je Balzac jedan od najboljih u tome. Progutala sam knedlu i pogledala tatu.

Od tog dana tata i ja se trudimo da ga razonodimo od tih pitanja o realnosti. Vodimo ga u kino, na sport, a tata ga je prošli vikend odveo i na utakmicu hokeja na ledu. Iako se zabavio i pojeo hot-dog, ipak mi je Neno prije spavanja, dok sam mu davala pusu za laku noć, priznao da nije uživao u hokeju. Šapnuo mi je da ga takav kapitalistički spektakl anglosaksonskog tipa nimalo ne zabavlja. Poljubila sam ga i otišla pričati s tatom. Nakon besane noći, odlučili smo potražiti pomoć.

Pedijatrica u našoj bolnici nije nikad čula za ove autore i nema pojma šta da radimo. Ja sam predložila da damo Neni da čita Lukacseve radove iz ranije, hegelijanske faze, ali tata je to odbio jer je njemu "sve to skupa isti drek". Sljedeće godine Neno treba krenuti u prvi razred osnovne škole i nema potrebe da već sada padne u loše društvo lijeve književne kritike. Ako već sada čita Lukacsa, tko zna što je sljedeće? Markiz de Sade?! Što da radimo, doktore?

Zabrinuta majka

ODGOVOR

Poštovana gospođo majko!

Iz liječničkog, ali i vlastitog roditeljskog iskustva, mogu vam reći kako je vaša briga za dijete ovog uzrasta najnormalnija stvar na svijetu! Uistinu, djeca oko pete godine počinju razmišljati o svijetu oko sebe, interesirati se za načine kako svijet funkcionira i postavljati beskrajna pitanja, kako mami i tati, tako i ostalim autoritetima (teti u vrtiću, starijim prijateljima iz vrtića, društvenim kritičarima...)

Upravo u tim godinama roditelji se susreću s problemima književnog realizma: djeca više ne žele da im se čitaju Andersenove bajke, nego inzistiraju na tome da im roditelji čitaju romane realizma i književnu kritiku koja se bavi realizmom. Unatoč brojnim takvim slučajevima, mnogi pedijatri i pedagozi nisu uopće upoznati s Lukacsem, Bahtinom, pa čak ni s Dostojevskim. Još jedna sramota za naše zdravstvo!

Što se tiče Nene i njegove sklonosti marksističkoj književnoj kritici, uistinu nema smisla da mu branite takav tip filozofije. Iako nije sve 'isti drek', ipak postoji bezbroj različitih teoretičara koji su ili izvor marksizma (klasični njemački idealizam), ili potječu iz marksizma (strukturalizam, kulturalni studiji, čak i francuski feminizam...) U takvoj situaciji, možda je i najbolje da Neno čita

Lukacs, finog i pristojnog marksista koji nikada ne spominje de Sadea, Josipa Broza Tita ili lošu književnost uopće.

Ipak, čak i ako dopustite Neni da čita Lukacs, morate pritom biti oprezni! Lukacs smatra da romani realizma prikazuju realnost kroz 'tipove', karakteristične likove. Stoga, dok Neni čitate knjige, izbjegavajte odjeljke u kojima bi se Neno mogao upoznati s kakvim sumnjivim i neugodnim tipovima!

Također, Lukacs se služi dijalektičkim materijalizmom u svom viđenju književnosti. Dijalektika je u redu, ali nipošto nemojte dopustiti Neni da se služi dijalektikom nakon 20 sati i mimo nadzora roditelja. Poslije 20 sati, dijalektika može proći samo ako dolazi u obliku pudinga od vanilije i čokolade.

Ne zaboravite da je uloga roditelja dvostruka: morate svom sinčiću objasniti svijet oko njega, ali i pripaziti da se ne suoči s više istine nego što može podnijeti. Stoga dajte Neni da čita Lukacs, ali dobro pazite na njega dok upoznaje realitet kroz marksističku optiku.

Dr. Ostojić

(Tekst je prethodno objavljen 13.1.2011. na portalu Booksa.hr)